

УУЛ УУРХАЙ
ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ

ТӨРӨӨС ГАЗРЫН ТОСНЫ САЛБАРЫГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ТАЛААР БАРИМТЛАХ БОДЛОГО, ТҮҮНИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

А.ПҮРЭВ

*Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн яамны
Стратеги бодлого, төлөвлөлтийн газрын ахлах мэргэжилтэн
(PhD), МУ-ын зөвлөх инженер*

Улаанбаатар хот
2019 оны 09 сарын 19

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлого

ЗГ-ын 2018 169 дүгээр тогтоол

Зорилго:

Монгол Улсын газрын тосны салбарт эрэл, хайгуулын ажлыг эрчимжүүлэх, нөөцийг өсгөх, олборлолтыг нэмэгдүүлэх, газрын тос боловсруулах үйлдвэрийг байгуулах, газрын тосны бүтээгдэхүүний хэрэгцээг тогтвортой хангах.

Бодлогын зорилтууд:

- Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны **эрэл, хайгуул, ашиглалтыг** эрчимжүүлэх,
- Газрын тос **боловсруулах үйлдвэрийг** байгуулах, газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх,
- Газрын тосны **бүтээгдэхүүнээр** хэрэглэгчийг тогтвортой хангах, чанарын хяналтын тогтолцоог сайжруулах,
- Салбарын **хүний нөөц, ажиллах хүчийг бэлтгэх**, мэргэшүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх,
- Газрын тосны салбарын үйл ажиллагааны үед **байгаль орчныг хамгаалах**, нөхөн сэргээх, ногоон хөгжил, **орон нутгийн хөгжлийг** дэмжих,
- Газрын тосны **төрийн өмчит** болон **төрийн өмчийн оролцоотой компани** байгуулж хөгжүүлэх,

Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны эрэл, хайгуул, ашиглалтыг эрчимжүүлэх

2.3.1.1. газрын тос, уламжлалт бус газрын тос эрэх, хайх, ашиглах үйл ажиллагааг бүтээгдэхүүн хуваах гэрээ, **татвар-роялти, бусад гэрээний зарчмаар** явуулах;

2.3.1.2. газрын тосны хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаан дахь төрийн захиргааны болон нутгийн захиргааны **байгууллагуудын уялдаа холбоог** сайжруулах;

2.3.1.3. газрын тостой холбогдсон үйл ажиллагааны **хөрөнгө оруулалтыг** дэмжих, хамгаалах;

2.3.1.4. салбарын үйл ажиллагааны **стандарт, дүрэм, журмыг** боловсронгуй болгох, **шинээр** боловсруулах, **сурталчлан таниулах** арга хэмжээг зохион байгуулах;

2.3.1.5. газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны **эрэл, хайгуулын** ажил гүйцэтгэж, хэтийн төлвийг тодорхойлох;

2.3.1.6. газрын тосны **орд ашиглалтыг эрчимжүүлж**, олборлолтыг боломжит хэмжээгээр нэмэгдүүлэх, газрын тосны ордын дэд бүтцийг хөгжүүлэх, тээвэрлэлтийн менежментийг боловсронгуй болгох;

2.3.1.7. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс олборлосон **газрын тосыг** дотоодын **боловсруулах үйлдвэрт** тэргүүн ээлжинд нийлүүлэх.

Газрын тос **боловсруулах үйлдвэрийг** байгуулах, газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх

2.3.2.1. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс олборлож байгаа газрын тосыг **боловсруулах төрийн өмчит үйлдвэр**ийг ашиглалтад оруулах;

2.3.2.2. газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг **татварын таатай бодлогоор** дэмжих;

2.3.2.3. газрын тосны тээвэрлэлт, дамжуулах хоолойн судалгааг хийх;

2.3.2.4. газрын тос боловсруулах үйлдвэр болон түүхий тос дамжуулах хоолойн барилга байгууламж, техник технологи, тоног төхөөрөмж, тэдгээрийн угсралт, аюулгүй ажиллагаатай холбоотой стандарт, норм, дүрэм, журмыг боловсруулах;

2.3.2.5. олон улсын патенттай технологи ашиглан чанар, стандартын шаардлагад нийцсэн **газрын тосны бусад бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх үйлдвэрлэлийг** дэмжих;

2.3.2.6. нүүрс боловсруулах, нүүрснээс шингэн түлш гарган авах үйлдвэрлэлийг газрын тосны бүтээгдэхүүний хангамжийн бодлоготой уялдуулах;

2.3.2.7. **уламжлалт бус газрын тосны эх үүсвэрээс** (нүүрсний давхаргын метан, занар, байгалийн битум, тослог элс г.м) шингэн болон хийн түлш боловсруулах судалгаа, шинжилгээ, **үйлдвэрлэлийг** дэмжих.

Газрын тосны **бүтээгдэхүүнээр** хэрэглэгчийг тогтвортой хангах, чанарын хяналтын тогтолцоог сайжруулах

- 2.3.3.1. чанарын шаардлага хангасан **газрын тосны бүтээгдэхүүнээр хэрэглэгчийг тогтвортой хангах;**
- 2.3.3.2. газрын тосны бүтээгдэхүүний улсын болон аж ахуйн нэгжийн нөөц бүрдүүлэх, шатахууны үнийн хэлбэлзлийг зохицуулах зорилгоор Эрсдэлийн сан байгуулах асуудлыг судлан эрх бүхий байгууллагаар шийдвэрлүүлэх;
- 2.3.3.3. газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, хадгалалт, тээвэрлэлт, техник ашиглалт, аюулгүй ажиллагаатай холбогдсон стандарт, норм, дүрэм, журмыг боловсронгуй болгох, шинээр боловсруулах, сурталчлан таниулах арга хэмжээг зохион байгуулах;
- 2.3.3.4. нийлүүлэлтийг тогтвортой хангах талаар газрын тос, газрын тосны бүтээгдэхүүн экспортлогч орнуудтай Засгийн газрын түвшинд тохиролцох, импортын эх үүсвэрийг дотоодын үйлдвэрлэлийн хүчин чадалтай уялдуулах;
- 2.3.3.5. дэвшилтэт техник технологи, тоног төхөөрөмж нэвтрүүлэх замаар газрын тосны бүтээгдэхүүн түгээх байгууламжийн аюулгүй ажиллагааг хангах;
- 2.3.3.6. газрын тосны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага нь дэргэдээ газрын тосны бүтээгдэхүүний чанарын хяналтыг гүйцэтгэх **лабораторийг** итгэмжлэлийн үндсэн дээр **байгуулах;**
- 2.3.3.7. агаарын бохирдлыг бууруулах экологийн цэвэр түлшний хэрэглээг нэмэгдүүлэх зорилгоор **шатдаг хийн салбарыг** хөгжүүлэх.

Салбарын **хүний нөөц, ажиллах хүчийг бэлтгэх**, мэргэшүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх

2.3.4.1. салбарын хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааны үндсэн дээр **үндэсний мэргэжилтэн, мэргэшсэн хүний нөөц, ажиллах хүчийг бэлтгэх**, давтан сургах, мэргэшүүлэх;

2.3.4.2. сургалтын урамшууллын хөрөнгийг ахисан шатны болон тодорхой чиглэлээр нарийн мэргэшүүлэх сургалт, судалгаа, шинжилгээ, технологи эзэмших, нутагшуулах чиглэлээр зарцуулах;

2.3.4.3. газрын тосны салбарт **үндэсний ажиллах хүч**ний оролцоо, **ажил эрхлэлтийг** үе шаттайгаар **нэмэгдүүлэх**.

Газрын тосны салбарын үйл ажиллагааны үед **байгаль орчныг хамгаалах**, нөхөн сэргээх, ногоон хөгжил, **орон нутгийн хөгжлийг** дэмжих

2.3.5.1. **байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл багатай** дэвшилтэт техник, технологи, олон улсын тэргүүн туршлага, **стандартыг нэвтрүүлэх, ногоон хөгжлийг дэмжих;**

2.3.5.2. газрын тос, уламжлалт бус газрын тос эрэх, хайх, олборлох, ашиглах, хадгалах, тээвэрлэх, борлуулахтай холбоотой үйл ажиллагааг дагасан үйлдвэрлэл, үйлчилгээг хөгжүүлж, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг хийх замаар **орон нутгийн ажиллах хүч болон худалдан авалтыг нэмэгдүүлж, орон нутгийн хөгжлийг дэмжих;**

2.3.5.3. газрын тосны нөөц ашигласны төлбөр болон тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн тодорхой хувийг газрын тосны үйл ажиллагаа явуулж байгаа **орон нутагт нь хуваарилах хууль, эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх;**

2.3.5.4. **байгаль орчныг хамгаалах**, нөхөн сэргээх, хөрсний доройтлыг бууруулах үйл ажиллагаанд орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологи ашиглах, нэвтрүүлэх, **бохирдуулагч нь холбогдох төлбөрийг төлөх, нөхөн сэргээх зарчмыг хэрэгжүүлэх.**

Газрын тосны **төрийн өмчит** болон **төрийн өмчийн оролцоотой компани** байгуулж хөгжүүлэх

2.3.6.1. **төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани байгуулж**, үйл ажиллагааг нь компанийн засаглалаар хөгжүүлэх;

2.3.6.2. газрын тосны салбарын **мэдээлэл, судалгаа, шинжилгээний төвийг** олон улсын жишигт нийцүүлэн **хөгжүүлэх**;

2.3.6.3. газрын тосны хайгуулын үр дүнгийн анхдагч материал боловсруулах, чулуун болон тосны дээжид шинжилгээ хийх, салбарын хэмжээний нэгдсэн тайлан боловсруулах, эрдэм шинжилгээний болон сэдэвчилсэн судалгаа хийх мэдээлэл, **судалгаа, шинжилгээний төв байгуулах**;

2.3.6.4. олон улсын стандартын шаардлагад нийцсэн газрын тосны салбарын иж бүрэн **мэдээллийн цахим сан үүсгэж, баяжуулах**.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Газрын тос, уламжлалт бус газрын тосны **эрэл, хайгуул, ашиглалтыг** эрчимжүүлэх:

- Эрлийн гэрээ байгуулах, БХГ байгуулах, уламжлалт бус газрын тосны хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагааг татвар-роялтийн болон бусад гэрээний зарчмаар явуулах,
- Газрын тосны салбарыг олон нийтэд сурталчилах, төрийн байгууллагуудын уялдаа холбоог сайжруулах, орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээг байгуулах, гэрээний загварыг шинэчлэх, хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, өмнө байгуулсан гэрээнүүдийг тогтвортой байлгах эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх,
- Стандарт, норм, дүрэм, журмыг боловсруулах, шинэчлэх, сурталчилах,
- олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын санаачилгыг хэрэгжүүлэх,
- жендэрийн тэгш байдлыг хангах,
- Хувийн болон улсын төсвийн хөрөнгөөр эрэл, хайгуул хийх, баялаг, нөөц тогтоох, олборлолтыг нэмэгдүүлэх, байгаль орчинд аюулгүй тээвэрлэлтийн нөхцөл бүрдүүлэх.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Газрын тос **боловсруулах үйлдвэрийг** байгуулах, газрын тосны бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх:

- Төрийн өмчит газрын тосны боловсруулах үйлдвэр ашиглалтад оруулах, холбогдох норм, дүрэм, журам боловсруулах, татварын таатай орчин бүрдүүлэх,
- Газрын тосны болон уламжлалт бус эх үүсвэрээс боловсруулах үйлдвэрлэлийн тусгай зөвшөөрөл олгох, үйл ажиллагаа эрхлэгчдэд дэмжлэг үзүүлэх, холбогдох судалгаа шинжилгээ хийх.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Газрын тосны **бүтээгдэхүүнээр** хэрэглэгчийг тогтвортой хангах, чанарын хяналтын тогтолцоог сайжруулах:

- Хэрэглэгчдийг чанарын шаардлага хангасан газрын тосны бүтээгдэхүүнээр тогтвортой хангах, улсын болон компанийн нөөц бүрдүүлэх, Эрсдэлийн сан бий болгох, үйл ажиллагааг эхлүүлэх,
- Өөрийн орны нөхцөл, онцлогт тохирсон норм, дүрэм, журам, стандартыг боловсруулах, мөрдүүлэх, суртачилан таниулах,
- Импортын олон талт эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх,
- Хийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх бодлого боловсруулах, импортын хий болон хийн тоног төхөөрөмжийг татвараас чөлөөлөх.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Салбарын **хүний нөөц, ажиллах хүчийг бэлтгэх**, мэргэшүүлэх, ажлын байр нэмэгдүүлэх:

- Мэргэжил сургалтын төвд мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх, сургалтын хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлох сургалт явуулах, сургалтын урамшууллын хөрөнгийг зарцуулах журмыг шинэчилэх, хэрэгжүүлэх, судлаачдыг дэмжих, ажлын байр бий болгох, олон улсын сургалт, судалгааны байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх,
- Газрын тосны салбарт үндэсний ажиллах хүчний оролцоог шийдвэр гаргах төвшинд нэмэгдүүлэх,
- Газрын тосны салбарын аж ахуй нэгжийн жендэрийн тэгш байдлын стратеги боловсруулах, хэрэгжүүлэх,
- Ажиллагсадын гэр бүл болон эмэгтэйчүүдэд ээлтэй ажиллаж, амьдрах орчинг бүрдүүлэх.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Газрын тосны салбарын үйл ажиллагааны үед **байгаль орчныг хамгаалах**, нөхөн сэргээх, ногоон хөгжил, **орон нутгийн хөгжлийг** дэмжих:

- Олон улсын тэргүүн туршлага стандарт, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлэх, орон нутгаас бараа, үйлчилгээ, ажиллах хүч авах замаар хөгжлийг дэмжих, гэрээлэгчидтэй хэлэлцэн шийдвэр гаргах,
- Орон нутгийн суурь үнэлгээ болон нийгмийн нөлөөллийн үнэлгээ хийх,
- Орон нутгийн хэлэлцүүлэг, мониторинг, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, гомдол шийдвэрлэх механизм бий болгох,
- Иргэдийг нүүлгэн шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах жендэрийн мэдрэмжтэй төлөвлөгөө боловсруулах,
- Эмэгтэй, эрэгтэйчүүдэд тэгш өгөөжтэй орон нутгийг хөгжүүлэх,
- Орон нутгийн эдийн засгийг хөгжүүлэхэд эмэгтэйчүүдийг дэмжих хөтөлбөр боловсруулах, батлуулах,
- газрын тосны нөөц ашигласны төлбөр болон тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийн тодорхой хувийг газрын тосны үйл ажиллагаа явуулж байгаа орон нутагт нь хуваарилах хууль, эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх.

Төрөөс газрын тосны салбарыг хөгжүүлэх талаар 2027 он хүртэл баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө

УУХҮ-ийн Сайдын 2019-08-08 А/163 тушаал

Газрын тосны **төрийн өмчит** болон **төрийн өмчийн оролцоотой компани** байгуулж хөгжүүлэх:

- Төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой газрын тостой холбогдсон үйл ажиллагаатай компани байгуулах,
- Газрын тосны хайгуул, ашиглалт, хангамжын ажил технологийн шаардлагын дагуу хийгдсэн байх,
- Газрын тосны ашиглалтын үйл ажиллагаа хийгдсэн байх,
- Газрын тосны бүтээгдэхүүнээр тогтмол найдвартай хангах үйл ажиллагаа явуулсан байх,
- Төрийн болон төрийн өмчийн оролцоотой компанийн дэргэд байгуулах газрын тосны шинжилгээний лаборатори байгуулж, үйл ажиллагаа явуулах,
- Судалгаа шинжилгээний төвийг байгуулж, үйл ажиллагааг явуулах,
- Газрын тосны эрэл, хайгуул, ашиглалтын үйл ажиллагаа, газрын тосны бүтээгдэхүүний импорт, хангамжийн мэдээллийн иж бүрэн цахим сан үүсгэн баяжуулах.

АНХААРАЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Нэгдсэн Үндэстний гудамж 5/2, Засгийн газрын II байр

976-(51)-264056, 976-(51)-264266

976-(11)-318169

info@mmhi.gov.mn

www.mmhi.gov.mn